

Timothy M. Dolan, *Priests for the Third Millenium*, our Sunday Visitor Publishing Division, Huntington, Indiana 2000, s. 334.

Wierność, posłuszeństwo, prawość, roztropność, prostota życia, radość oraz znaczenie Eucharystii w życiu kapłana, tożsamość kapłańska, gorliwość w służbie Bożej, celibat — to tytuły tylko niektórych rozdziałów książki T. Dolana, biskupa pomocniczego w archidiecezji St. Louis, stan Montana, w Stanach Zjednoczonych, w której autor prowokuje i jednocześnie zaprasza do refleksji nad znaczeniem i istotą kapłaństwa u progu nowego tysiąclecia.

Timothy Dolan do kapłaństwa przygotowywał się w Kolegium Amerykańskim w Rzymie (The Pontifical North American College); studia specjalistyczne odbył na Uniwersytecie *Angelicum* w Rzymie; doktorat z historii Kościoła uzyskał w The Catholic University of America. Następnie pracował w Nuncjaturze Apostolskiej w Waszyngtonie, aby w 1994 powrócić do Wiecznego Miasta i piastować tam funkcję rektora Kolegium Amerykańskiego. Po siedmiu latach został wyświęcony na biskupa przez papieża Jana Pawła II; jest wikariuszem generalnym w archidiecezji St. Louis.

Książka *Priests for the Third Millenium* to zbiór nauk i konferencji, które w latach 1994–1999 biskup Dolan głosił klerikom przygotowującym się do kapłaństwa oraz księżom mieszkającym w rzymskim Kolegium. W okresie sześciu lat przebywało tam 325 kleryków i księży z 2/3 wszystkich diecezji amerykańskich. Wydaje się zatem, że słusznie arcybiskup Justin Rigali w przedmowie do książki określił ją jako owoc pastoralnej służby ks. Tymoteusza jako rektora kolegium. W swych rozważaniach autor przede wszystkim ukazuje Jezusa Chrystusa jako prawdziwego człowieka i prawdziwego Boga; jako Tego, który jest Drogą, Prawdą i Życiem; Tego, który dla każdego człowieka jest wzorem chrześcijańskiego życia, a równocześnie wzorem służebnego kapłaństwa. I dlatego książka biskupa Dolana adresowana jest zarówno do świeckich, jak i do kleryków przygotowujących się do kapłaństwa oraz do zakonników, zakonnice i kapłanów. Rozpoczyna się rozdziałem poświęconym zagadnieniom wiary, a kończy omówieniem pobożności Maryjnej i osoby Matki Bożej ukazanej jako Matki Wcielonego Słowa, Matki Kościoła i każdego człowieka. Katolicką doktrynę biskup Dolan ukazuje zarówno z entuzjazmem, jak i z prostotą. Omawia nie tylko cnoty teologiczne, ale uwagę skupia również na pokorze i posłuszeństwie, co służy mu do swoistego rozprawienia się z tzw. neopelagianizmem, poglądem, według którego zbawienie zależy wyłącznie od człowieka.

Książka składa się z dwóch części. Część pierwsza odsłania chrześcijański humanizm (omawia m.in. takie zagadnienia, jak: wiara, nadzieja, miłość, pokora, cierpliwość, uprzejmość, radość); natomiast część druga traktuje o życiu kapłańskim w duchu nauczania Soboru Watykańskiego II (życie eucharystyczne, znaczenie sakramentalnej pokuty, obowiązek modlitwy brewiarzowej, czystość, pobożność maryjna).

Już na pierwszych stronicach książki autor prowokuje pytania: czy jestem człowiekiem wiary? Jaka jest moja wiara? Czy wierzę w Boży plan w stosunku do mnie? Czy wierzę, że już od poczęcia zostałem przez Boga wybrany? Czy wierzę, że kapłaństwo jest całkowitym przyłgnięciem do Chrystusa? Biskup Dolan uważa bowiem, że kapłan albo jest człowiekiem wiary albo... jest niczym, zaś kapłańskie kryzysy — według niego — nie związane są z kryzysem tożsamości, ale właśnie z kryzysem wiary. I dlatego tak ważne jest, aby na te pytania umieć świadomie odpowiedzieć. Ludzkiej wierze może na pewno pomóc studium teologii: autor przywołuje znane słowa św. Anzelma (*Fides quaerens intellectum*) oraz papieża Leona XIII (*La Chiesa non ha paura della verità* — Kościół nie obawia się prawdy), osobista modlitwa, wspólnota kapłańska.

Kapłan ma być człowiekiem nadziei. Jako taki został ukazany papież Jan XXIII i historia opowiedziana przez jego kapelana. Otóż każdej nocy, przed udaniem się na spoczynek, dobry papież Jan miał w zwyczaju uklęknąć przed Najświętszym Sakramentem, aby oddać Panu Bogu wszystkie sprawy mijającego dnia. Na koniec brał głęboki oddech i mówił: „Panie, zrobiłem to najlepiej jak tylko mogłem. Ale przecież to jest Twój Kościół, Panie. Ja idę do łóżka. Dobranoc”.

Kapłan ma być człowiekiem wpatrzonym w Chrystusa; to od Niego ma uczyć się posłuszeństwa — aż po cierpienie, niezrozumienie, odrzucenie, krzyż. Karol de Foucauld zwykł był modlić się takimi słowami: „Ojcze, oddaję się w Twoje ręce; czyni ze mną, co chcesz. Cokolwiek uczynisz — dziękuję Ci; jestem gotowy na wszystko, wszystko zaakceptuję”.

Autor *Priests for the Third Millenium* dzieli się także z czytelnikami swoim kapłańskim doświadczeniem. Pisze, iż gdy pyta się ludzi, czego oczekują od kapłanów, ci odpowiadają: świętości. Kapłan zawsze postrzegany jest bardzo autentycznie, bo jest sługą Słowa i sługą Jezusa, jest *alter Christus*. Wierni chcą od kapłanów słyszeć prawdę, nawet wtedy, kiedy jest ona trudna, niewygodna. I dlatego kapłan ma żyć nauczaniem Kościoła, nieustannie je zgłębiać i przybliżać je tak osobiście, jak i we wspólnocie, której służy.

Biskup Dolan przywołuje także rozmowę z jednym ze współczesnych męczenników za wiarę. Jest nim arcybiskup Dominic Tang, który w latach 1958–1980 był więziony w komunistycznych Chinach. Gdy dziennikarz pytał, w jaki sposób udało mu się spędzić 22 lata w więzieniu, abp Tang tylko się uśmiechał: „Každy chce wiedzieć jak to się stało. Modliłem się. Musiałem się modlić. Odmawiałem różaniec używając do tego moich palców”.

Kierowałem moją myśl do Boga. Inaczej byłbym skończony. Po wielu latach moja pamięć stała się słaba, wielu rzeczy już nie pamiętałem, ale przecież nie można zapomnieć tego, jak odmawia się różaniec. Jest to proste: odmawiać różaniec włączając w to całe życie Jezusa i Jego Matki...”.

Drugą część swej książki autor rozpoczął wzruszającym opowiadaniem o roli i znaczeniu Eucharystii. Otóż pewnego dnia odwiedził w szpitalu swoją chorą

matkę. Podczas rozmowy z lekarzem dyżurnym dał się słyszeć komunikat w szpitalnym radiowęźle: „za 10 minut w kaplicy rozpocznie się msza”. W tym momencie lekarz przeprosił ks. Dolana i powiedział, że musi iść na Eucharystię, która dla niego jest codziennym obowiązkiem i dodał, że gdy czasami zdarzy mu się zaniechać tego obowiązku, wtedy cały dzień jest nieudany. Opowieść ta stała się okazją dla autora do postawienia retorycznego pytania: czy tak samo jest w stanie odpowiedzieć każdy kapłan? Snując swe rozważania o życiu eucharystycznym biskup Dolan przywołuje także słowa Johna Clifforda, amerykańskiego jezuitę, który spędził 3 lata w więzieniu w Szanghaju, z jego książki *In the presence of my enemies*: „Nie mogłem odprawiać mszy ani przyjmować komunii świętej przez 888 dni. Nikt, oprócz kapłana, nie jest w stanie uświadomić sobie w pełni znaczenia takiego poniżenia”.

W kolejnych rozdziałach książki autor zwraca uwagę na potrzebę wierności w kapłaństwie. Pomogło mu w tym doświadczenie sprawowania funkcji rektora w The Pontifical North American College, gdzie był świadkiem odejść wielu księży. Jakże wymownie brzmią cytowane przez biskupa Dolana słowa papieża Jana Pawła II: „Pamiętaj, bądź wierny; zawsze bądź wierny. Pamiętaj o modlitwie. Bo modlitwa tworzy kapłana. Jednocześnie poprzez modlitwę każdy kapłan tworzy siebie samego”.

Kontynuując temat modlitwy autor *Priests for the Third Millenium* przywołuje także historię George Weigela, który podczas pewnego spotkania z papieżem poprosił o modlitwę w intencji chorej przyjaciółki jego żony. Gdy pół roku później Jan Paweł II spotkał się z żoną Weigela zapytał się o zdrowie koleżanki. Jak bardzo Ojciec święty przejął się modlitwą, która w jego życiu znajduje się zawsze na pierwszym, najważniejszym miejscu.

Natomiast, gdy po powrocie z Ziemi Świętej biskup Dolan pytał się swych seminarzystów, co wywarło na nich największe wrażenie, oni bez wahania odpowiedzieli, że Bazylika Zwiastowania w Nazarecie i napis znajdujący się w posadzce świątyni: *Hic Verbum caro factum est*. Marcin Luter tak pisał o tym wydarzeniu: „Scena zwiastowania, gdy anioł przyszedł do Maryi i objawił jej wolę Boga, równie dobrze może być nazwana świętem ludzkości objawionej w Chrystusie, gdyż wtedy rozpoczęło się nasze zbawienie”.

Bóg stał się człowiekiem, słowo stało się ciałem, druga osoba Trójcy świętej przyjęła ludzką naturę w łonie Dziewicy Maryi. To Ona uczy nas posłuszeństwa Synowi, uczy pokory, ukazuje konieczność wiary.

Książka biskupa Dolana odzwierciedla posoborowe nauczanie Kościoła dotyczące formacji do kapłaństwa oraz tzw. formacji stałej kapłanów, o której mówi m.in. Jan Paweł II w adhortacji „*Pastores dabo vobis*”. Autor powołuje się na *Katechizm Kościoła Katolickiego*, przywołuje przykłady świętych, nauczanie Ojców Kościoła i ostatnich papieży oraz współczesnych teologów (Karl Rahner, Yves Congar).

Niewątpliwą zaletą książki *Priests for the Third Millenium* jest to, że autor, oprócz wnikliwych analiz stricte teologicznych, dzieli się doświadczeniem własnego życia oraz zadaje pytania, które na pewno każdego czytelnika sprowokują do refleksji i odpowiedzi.